

# Een nieuw liedduo: oprecht, creatief en avontuurlijk

Theo Oppewal

Sinds de audities van vorig jaar is de Vrienden van het Lied verrijkt met een jong liedduo. Sopraan Ellen Valkenburg en pianiste Andrea Vasi volgen hun masterstudie aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag die ze dit jaar afronden. We spreken met hen over de meest recente geschiedenis en de nabije en verre toekomst: van de afgelopen auditie tot hun vervolgstappen in hun carrière. En al wat daar tussen zit: het concertprogramma voor de Vrienden van het Lied, elkaars kwaliteiten en we stuiten op iets dat misschien wel een levensmotto is van de pianiste.

-----1-----

## **Na twee jaar wist een duo weer via de audities door te dringen tot het solistenbestand van de Vrienden van het Lied. Jullie is het gelukt!**

Ellen: We werken nu drie tot vier jaar samen en langzaam hebben we ons repertoire uitgebouwd, veel concerten gegeven en gewerkt aan onze presentatie. Qua liedzang is Vrienden van het Lied het hoogst haalbare en dat wilden we graag bereiken. Voor de auditie hebben we het repertoire gekozen waarbij we ons op ons gemak voelden en waarvan we konden laten horen waar we staan.

Andrea: Vanwege de reputatie die de Vrienden van het Lied heeft, waren we ons wel bewust dat de auditie vlekkeloos moest zijn op het gebied van interpretatie, stijl, taal - en dat alles honderd procent goed moest zitten. En daarbij een uniciteit en artistiekheid die echt van ons moest zijn. Dus een combinatie van hoge kwaliteit leveren en creatief omgaan met het materiaal. Dat is waar we naar op zoek waren. We waren vrij zenuwachtig, maar niet zodanig dat het ons in de weg heeft gestaan om een mooie auditie af te leveren.

Ellen: Het oordeel van de jury was dat we duidelijk op elkaar ingespeeld waren, dat we een écht duo zijn. En dat klopt ook wel: we werken al zo lang samen en repeteren minstens twee keer per week samen.

## **Over jullie uniciteit gesproken, waar schuilt deze in?**

Andrea: Onze uniciteit zit in een heel oprechte benadering van de partituur. In het zoeken van betekenis achter de woorden of tussen de woorden door: wat zeg je eigenlijk. En ook het ambacht van ons, het instrument beheersen. Ellen leert dat van Sasja Hunnengo en Maria Acda en ik van Ellen Corver die ons stimuleert om alles uit ons instrument te halen wat erin zit.

-----2-----

## **Hoe zijn jullie als duo bij elkaar gekomen?**

Andrea: Op een Debussy-avond van leerlingen Zang op het conservatorium hier in Den Haag heb ik heel veel zangers en zangeressen voorbij zien komen. Ik kende Ellen toen nog helemaal niet, maar toen ik haar hoorde zingen dacht ik: 'O, dat vind ik wel heel erg mooi!' Tweedejaars pianisten moeten verplicht het vak Duoklas volgen waarin een instrumentalist en

een zanger(es) samenwerken. Toen ik Ellen had gehoord, dacht ik: die wil ik binnenhengelen! Het klikte vrijwel meteen tussen ons, op zowel persoonlijk als muzikaal vlak.

Ellen: Het was heel erg wederzijds, want diezelfde avond speelde Andrea met een violist en daarvan was ik heel erg onder de indruk. We hebben toen een jaarlang samen coaching gehad van Han- Louis Meijer, waar we zo blij mee waren dat we na dat jaar hebben besloten als duo door te gaan.

Andrea: Met veel succes hadden we ook het examen voor dat onderdeel afgesloten, waarbij de juryleden erg enthousiast waren. Dat was ook voor ons een bevestiging dat het goed zat. We hebben toen verder les en coaching gehad van Phyllis Ferwerda en onze eigen docenten. We zaten in een luxepositie doordat wij een beurs hadden gekregen voor het nemen van lessen bij wie wij maar inspirerend vonden. Dat heeft zeker geholpen! Zo hebben we ook les gehad van Meinard Kraak.

### **Wat was het dat jullie zo in elkaar aansprak?**

Andrea: Eigenlijk twee dingen. Klankkleur - ik denk dat als je het stemgeluid mooi vindt, dat je dan 'al veel slikt' (lacht). En een oprechte houding op het podium. Veel zangers komen tussen de muziek en het publiek in staan, maar bij Ellen had ik het idee dat zij de muziek aan het vertolken was zonder daar bovenop te zitten.

Ellen: Als Andrea speelt dan kan ze mij met open mond laten luisteren. Ze kan gewoon toveren.

Andrea: We rationaliseren het nu, maar het is vooral een onderbuikgevoel, een instinct. We waren toen nog redelijk jong en je weet dat je niet naar een eindresultaat aan het luisteren bent, maar naar iemand in ontwikkeling. Je weet dan nog niet hoe iemand gaat worden, maar dat is juist ook wel spannend daar aan.

-----3-----

### **Ellen, welke teksten spreken jou het meeste aan?**

Ellen: Ongeveer drie jaar geleden ben ik naar de masterclass van het Oostenrijkse Franz-Schubert-Instituut in Baden bei Wien geweest. Daar heb ik vijf weken lang heel diepgaand gewerkt aan niets anders dan Duitstalig repertoire. Dus in eerste instantie heeft Schubert en het Duitstalige repertoire mijn eerste liefde, maar dat is ook gekomen doordat we er daar zo diep op in gingen.

Andrea: Ik ben half Roemeens en als we iets kunnen bijdragen aan het liedklimaat dan is dat wel het Roemeenstalige lied dat hier nooit wordt uitgevoerd. Verder komt het standaardrepertoire aan bod in zowel Duits, Frans, als Engels - want Ellen beheerst die talen heel erg goed. Voor de Roemeense uitspraak is ze op cursus geweest bij mijn vader.

### **Heeft het Roemeense muziekrepertoire iets extra's te bieden?**

Andrea: Ik ben zelf opgegroeid met die muziek en merk dat die muziek onbekend terrein is in Nederland. Ook vind ik het leuk om iets van mijn achtergrond uit te dragen. Ik ben in Nederland opgegroeid en via mijn vader die musicus is en veel Roemeense musici in zijn vriendenkring heeft, heb ik daar veel van meegekregen. Van de Roemeense componist Tiberiu Brediceanu hebben we Twee Volksliederen in het Roemeens op het programma staan. Zijn naam is redelijk onbekend en bij toeval kwamen we het werk in de bibliotheek tegen. George Enescu is bekender en hij heeft Franstalige teksten op muziek gezet met een Roemeens tintje dat je terugvindt in het gebruik van akkoorden, harmonieën, structuur, modaliteit. Allemaal dingen die vanuit het Roemeense duidelijk herkenbaar zijn.

### **Kunnen jullie wat vertellen over jullie programma?**

Ellen: Op ons programma hebben we ook de Hermit Songs van Samuel Barber staan. Afgelopen zomer hebben we tijdens de Gelderse Muziekzomer deze cyclus een aantal keren

uitgevoerd. We vonden dat zo geweldig en we hebben daar zo intensief aan gewerkt, dat we die nu heel graag op het programma wilden hebben.

Andrea: Op advies van Meinard Kraak hebben we ontzettend veel Nederlandse stukken bekeken. Uiteindelijk zijn we voor de auditie uitgekomen bij een Franstalig stuk van Henriëtte Bosmans, 'Le Diable dans la Nuit'. Om op het programma versnippering tegen te gaan hebben we dit aangevuld met 'Chanson' van Henriëtte Bosmans. Het publiek van nu houdt er wel van dat er van alles wat op het programma staat, maar mijn docent Ellen Corver gaf aan het jammer te vinden dat daarmee ook de diepgang verdwijnt in de programmering. Vandaar dat ik ook wel waarde hecht aan het uitvoeren van hele cycli, waarbij je dieper op de dingen ingaat. Inleidingen geven we ook graag omdat het publiek dat ook erg waardeert.

Ellen: Die inleidingen verdelen we vaak onderling, afhankelijk van voor wie een kleine pauze goed zou zijn.

-----4-----

### **Wat is jullie favoriete lied?**

Ellen: Ik ben erg dol op de Barbercycli de Hermit Songs, waarvan ik vooral het laatste lied 'The Desire for Hermitage' heel indrukwekkend vind. De teksten vind ik zeer origineel. Hoe Barber deze op muziek heeft gezet en bepaalde gevoelens overbrengt vind ik heel erg kloppen en duidelijk leesbaar. Als ik de bladmuziek voor me zie dan zie ik meteen wat hij bedoelt. Ik vind het gemakkelijker om ingetogen liederen te zingen - wat niet wil zeggen dat ik die uitbundige liederen niet ook graag zing, maar ik moet daar wat meer moeite voor doen om dat goed over te brengen.

Andrea: Eigenlijk probeer ik me open te stellen voor zoveel mogelijk en mezelf zo breed mogelijk te ontwikkelen. Hoe meer je ergens mee bezig bent, hoe meer je er van begrijpt en hoe meer je het gaat waarderen. Echte voorkeuren heb ik niet. Het enige wat ik moeilijk vind om me in in te lezen is Franse muziek - en dan vooral Debussy en Ravel. Dat heeft niets te maken met voorkeur maar meer met inlezing, omdat de Franse taal op een bepaalde manier heel beeldend en soms heel abstract is. Als het heel beeldend en symbolisch is vind ik het moeilijk om de betekenis ervan te achterhalen. Ik heb niet een bepaald lied dat me beter bevalt dan een ander.

### **Zouden jullie je willen onderscheiden met een geheel Roemeens repertoire?**

Andrea: Juist als je jong bent is het gevaarlijk om je vast te binden aan bepaalde ideeën of concepten, omdat je daarmee ook heel veel dingen uitsluit waarvan je het bestaan nu nog niet eens kent maar die evenveel van waarde kunnen zijn. Juist als je plannen hebt of maakt, sluit je andere dingen uit. Zeker als musicus moet je soms dingen je laten overkomen voordat je er waarde aan hecht.

### **Hebben we het hier over jouw levensmotto?**

Andrea: Misschien wel. Soms moet je muzikaal in het diepe springen om uiteindelijk nog meer uit die liederen te halen die je juist al wel kent. Ik ben boeddhist en in India heb ik veel muziekles gegeven. Dat heeft mij als persoon en als musicus zoveel rijker gemaakt. En er zijn toch dingen die je niet in eerste instantie verwacht wanneer je aan je conservatoriumopleiding begint. Zoals de directheid waarmee muziek mensen kan bereiken - ongeacht de taal of cultuur. In de conservatoriumwereld ben je ontzettend veel bezig om alles perfect te krijgen en verlies je soms een beetje het overzicht. Ik ben meerdere malen in India geweest en als je dan vervolgens met een keyboardje met twee octaven midden in de Indiase rimboe zit en met een druk op de toets vijftig weesmeisjes blij maakt, dan besef je toch wel ineens hoe waanzinnig mooi muziek kan zijn. Zeker als je als pianist gewend bent om acht uur per dag achter het instrument te zitten, dan vergeet je dat wel eens.

Via de cultuur op die plek probeer je eerst een connectie te maken met de mensen daar, om vervolgens dingen te doen die ze nog helemaal niet kennen maar wat wel ontzettend aanslaat met de beperkte middelen die je dan hebt. Dit is ook iets wat ik in de toekomst wel wil blijven doen. Toen ik een vacature zag voor een pianodocent in Kathmandu (Nepal), heb ik wel heel erg getwijfeld. Maar vanwege al het prachtige dat ik nu hier in Nederland op de rails heb staan zoals nu ook het duo met Ellen, vond ik de stap om naar de andere kant van de wereld te gaan en dit te laten vallen te groot. Maar het kan in de toekomst maar zo zijn dat ik mijn hand breek of dat je iets overkomt wat je niet verwacht en dan ligt daar misschien ooit ook een toekomst voor mij.

-----5-----

### **Op YouTube staat van jou, Andrea, een filmpje waarbij je les geeft aan een grote groep kinderen. Doe je dat vaak?**

Andrea: Ik vind het heel belangrijk om kinderen kennis te laten maken met klassieke muziek. Vooral omdat er soms een reputatie aan hangt die ik niet vind kloppen. Ik ga de scholen langs om te laten zien waar ik mee bezig ben en een stukje cultuur te bieden. Dat hoeft niet heel diep te gaan, maar wel zodanig dat ze er even aan kunnen snuffelen. Vaak heb je dan in iedere klas wel een paar leerlingen die er in geïnteresseerd raken. Je hoopt ze daarmee een boost te geven om even een kant op te gaan die niet zo voor het oprapen ligt.

Voor het Prinses Christina Concours heb ik een hele tijd in de Classic Express gewerkt. Er wordt dan bij basisscholen langs gegaan met een vrachtwagen waarin een concertzaal zit, zodat je hele groepen kinderen naar binnen kunt halen en hen een volwaardig concertprogramma/workshop kunt aanbieden. Dit doen we ook bij het speciaal onderwijs, voor kinderen die er eigenlijk al helemaal niet mee in aanraking komen. Je kunt dan denken aan blinde, autistische of lichamelijk gehandicapte kinderen. Juist daar is de respons enorm. Je bereikt de kinderen op een heel directe manier. En door hen bij het concert te betrekken en hen vragen te laten stellen of een stukje te laten spelen, krijgen ze echt het idee dat ze er aan deelnemen, dat het een activiteit voor iedereen wordt.

### **Willen jullie deze vorm van educatie ook in jullie beroepspraktijk voortzetten?**

Andrea: Het Prinses Christina Concours is natuurlijk vooral voor jongere musici, en wij zijn nu voor hun wat aan de oude kant. Maar Ellen heeft ook schoolmuziek gestudeerd waardoor het lijntje naar onderwijs voor haar heel kort is.

Ellen: Voordat ik zang ging studeren heb ik aan het conservatorium van Tilburg Docent Muziek gestudeerd. Korte tijd heb ik voor middelbare-schoolklassen gestaan, maar vooral heb ik veel workshops in het basisonderwijs gegeven en projecten gedaan die met zingen te maken hadden. Voor een muziekschool geef ik zangles en cursussen zangtechniek aan koren. Andrea: Wat ik er altijd heel spannend en goed aan vind, is dat de reacties van kinderen altijd ongecensureerd zijn. Ze zeggen wat ze denken, zien en horen. Ze hebben niet een druk op zich om sociaal correct te reageren. Als ze het saai vinden, dan zeggen ze dat ook. Voor mij als musicus is dat heel leerzaam omdat ik dan direct aan de slag moet om dat te veranderen en om de kinderen maar te blijven bereiken. Omdat hun spanningsboog veel kleiner is dan van volwassenen, moet je het wel heel interessant en heel intensief maken. Dat is ook een uitdaging, zeker als je dan vervolgens weer 'normale' concerten geeft, dan valt dat me qua intensiteit vaak heel erg mee, omdat je soms dertig onhandelbare kinderen daarvoor hebt gehad wat een moeilijker publiek is dan mensen die rustig op een stoel zitten te luisteren.

-----6-----

### **Hoe ziet jullie carrière eruit na jullie masteropleiding?**

Andrea: We hebben nog wat concoursen en concerten op de agenda staan. We hopen eigenlijk dat het zo doorrolt zoals het nu gaat, want het gaat hartstikke goed. Op dit moment timmeren we hard aan de weg om volwaardig musicus te worden en om naamsbekendheid op te bouwen. Ik heb mensen achter me staan die me in die naamsbekendheid ook willen helpen. Het is afwachten hoe dat uitpakt.

Ellen: Ik zing ook nog in het ensemble CoCo Collectief, met vijf zangers onder leiding van pianist Maurice Lammerts van Bueren. Dat gaat ook hartstikke goed. Ik heb daarnaast ook mijn concerten naast het duo en het collectief, en het lesgeven. Met al die lijnen die er nu lopen verwacht ik dat ik mijn tijd goed gevuld houd.

### **En over vijf jaar?**

Ellen: Mijn eerste liefde is lied en ik hoop dat ik dan daarin nog veel verder ben gekomen en veel concerten mag geven. Dat op de eerste plaats. Aan de andere kant ben ik me ook op allerlei andere gebieden aan het ontwikkelen. Mijn focus is altijd naar het lied gegaan, maar ik werk er nu aan om ook de opera op een goed peil te brengen. Ik hoop dat daar dan ook veel werk uit komt. Ik denk niet dat ik voorlopig nog weer een andere studie ga doen. Ik ben namelijk al tien jaar aan het studeren. Lessen en masterclasses blijf ik natuurlijk doen, maar volgend jaar neem ik de tijd om de concoursen te doen. Ik hoop dat daar dan ook veel nieuwe dingen uit voortkomen. ■

-----

### **Concerten**

zaterdag 3 mei 20.15u

t.h.v. contactpersoon mw. Franken, Lomanstraat 13, Amsterdam

Aanmelden aldaar via 020-6717500 / frankenvbloemendaal@versatel.nl

zondag 18 mei 15.00u

t.h.v. contactpersoon hr. Heemskerk, Röntgenlaan 9, Son

Aanmelden aldaar via 0499-471639 / fjheemskerk@versatel.nl